

Welke fijnmotorische vaardigheden zijn belangrijk voor schrijven met de hand?

Onlangs merkte ik wat verwarring op tussen fijnmotorische en handschriftvaardigheden, toen ik enig onderzoek deed voor mijn aanstaande boek over fijnmotorische vaardigheden. Ik besloot hier op in te gaan op een manier die hopelijk zinvol is en informatie geeft over welke fijnmotorische vaardigheden belangrijk zijn voor het schrijven met de hand.

Belang van fijnmotorische vaardigheden & schrijven met de hand

Je hebt waarschijnlijk veel verhalen in het nieuws gezien over hoe veel kinderen nu naar de kleuterschool gaan, die tekortschieten in fijnmotorische vaardigheden, en wat duidelijk van invloed is op hoe zij in de klas kunnen meedoen. Verwijzingen naar (kinder-)fysiotherapie zijn toegenomen en velen in het onderwijs nemen dit algemene gebrek aan fijnmotorische vaardigheden waar.

Het is belangrijk eraan te herinneren, dat fijnmotorische vaardigheden niet alleen het schrijven met de hand beïnvloeden, maar alle activiteiten en vaardigheden in de klas. Hoewel handschrift vaak de oorzaak is van de bezorgdheid over fijne motoriek, is het niet het enige signaal. Ik zal er nader op ingaan.

Om het verband tussen fijnmotorische vaardigheden en handschriftvaardigheden te begrijpen, moeten we naar enkele basisdefinities kijken.

Wat zijn handschriftvaardigheden?

Schrijven met de hand is een complexe vaardigheid van taal gebruiken via pengreep, letters vormen, en lichaamshouding. Er zijn veel vaardigheden bij betrokken, inclusief kijken, oog-handcoördinatie, spiergeheugen, houding, lichaamscontrole, evenals pengreep en lettervormen.

Schrijven met de hand omvat veel complexe vaardigheden zoals:

- * Letters van het alfabet kennen
- * Visuele waarnemingsvaardigheden
- * Visuomotorische vaardigheden
- * Een volgorde aanhouden
- * Controle over het papier om binnen de lijnen te blijven
- * Lettervorming
- * Begrijpen van de voortgang van links naar rechts
- * Volgen van de beweging van hand, potlood en papier
- * Vaardigheden om de middenzone te doorkruisen
- * Bilaterale coördinatievaardigheden
- * Fijnmotorische vaardigheden inclusief in-hand manipulatie

Wat zijn fijnmotorische vaardigheden?

Fijnmotorische vaardigheden kunnen ook worden beschreven als handigheid en omvat de coördinatie van kleine spieren en bewegingen van de handen, vingers, en ogen. De ontwikkeling van fijnmotorische vaardigheden begint met basisgrepen, zoals de palmaire (vuist)greep, en daarna de pincetgreep en oog-handcoördinatie.

Om het schrijven met de hand te beheersen moeten de grofmotorische vaardigheden, fijnmotorische vaardigheden, en visuomotorische vaardigheden worden geïntegreerd.

Welke fijnmotorische vaardigheden zijn nodig om met de hand te schrijven?

Schrijven met de hand is zo'n belangrijke vaardigheid om over te beschikken voor toekomstig lezen, communiceren en geschreven expressie. Dit is waarom het belangrijk is om ervoor te zorgen, dat de bouwstenen voor het schrijven stevig zijn.

Hoewel je een stevige basis aan fijnmotorische vaardigheden nodig hebt om aan schrijftaken te voldoen, zijn ze niet allemaal hetzelfde. Al komen handschriftmoeilijkheden vaak voort uit verminderde fijnmotorische vaardigheden, er zijn ook veel andere gebieden die therapeuten of leerkrachten in overweging moeten nemen bij het melden van handschriftmoeilijkheden.

Een veel voorkomende kwestie, die veel ouders of leerkrachten opmerken bij schrijven, is een onjuiste pengreep ([pencil grasp](#)). Er wordt algemeen van uitgegaan, dat een verkeerde pengreep tot slecht leesbaar handschrift leidt. Al stelt sommige onderzoek echter, dat er mogelijk geen duidelijk verband tussen ze bestaat.

De duidelijkste fijnmotorische vaardigheid die rechtstreeks met zwakke handschriftvaardigheden in verband kan worden gebracht, is in-hand manipulatie. Dit heeft betrekking op het oppakken van iets en het in je hand kunnen laten ronddraaien, of ermee manipuleren. In sommige studies bleek, dat in-hand manipulatievaardigheden een duidelijk effect hadden op het vormen van letters, wat op zijn beurt van invloed was op schrijftests.

Een andere studie, die naar kinderen keek met fijnmotorische achterstanden en zij met zich normaal ontwikkelende fijnmotorische vaardigheden, vonden dat kinderen met achterstanden minder efficiënte in-hand manipulatievaardigheden hadden. De kinderen met achterstanden hadden uiteindelijk meer tijd nodig, lieten vaker dingen vallen, of hadden externe hulp nodig voor stabiliteit om hun schrijftaken af te maken.

Hoewel sterke fijnmotorische vaardigheden nodig zijn voor een goede pengreep, kunnen er ook zintuiglijke of visuomotorische problemen zijn.

Proprioceptie in de zin van weten waar je lichaam in de ruimte is, en direct verband houdt met weten hoeveel druk te zetten met iets. Dit beïnvloedt de pendruk, aangezien een kind dat een grotere hoeveelheid proprioceptieve input nodig heeft, niet weet hoeveel druk het op zijn schrijfgereedschap moet uitoefenen.

Visuomotorische problemen bij schrijven omvatten weten dat je van boven naar beneden en van links naar rechts letters en/of zinnen maakt. Het is belangrijk om deze zaken aan de orde te stellen samen met alle fijnmotorische activiteiten.

Ook is het belangrijk eraan te herinneren, dat kinderen nog steeds op zoek zijn naar welke hand dominant is tussen de leeftijd van 2 en 4 jaar, en zich mogelijk pas op de leeftijd van 6 jaar ontwikkelt. Veel kinderen zijn tot hun 6^e of 7^e jaar dus nog niet schrijfrijp. Dit zal van invloed zijn op hoe zij hun potlood vasthouden, aangezien de dynamische driepuntsgreep tot de leeftijd van 4 tot 6 jaar, wat betreft hun ontwikkeling, niet passend is.

Het is belangrijk al deze problemen aan de orde te stellen bij het spreken over schrijven met de hand. Dat is ook waarom het van belang is het kind door een deskundige te laten beoordelen, zoals een (kin-der)fysiotherapeut, zodat hij al deze gebieden kan nagaan en precies achterhalen wat de handschrift-moeilijkheden van het kind zou kunnen veroorzaken.

Fijnmotorische vaardigheden kunnen ook veel andere activiteiten in de klas of thuis beïnvloeden, zoals aankleden, toiletgebruik, eten, spelen, en elke activiteit waarbij handen worden gebruikt (wat in feite alles betekent!). Kinderen die een achterstand bij fijnmotorische vaardigheden vertonen, hebben ook aandacht nodig bij deze basisvaardigheden voor zelfhulp, niet alleen bij schrijven met de hand.

Er zijn zoveel dingen die je kunt leren over fijnmotorische vaardigheden en handschrift. Het boek [The Handwriting Book](#) is een uitstekende bron, geschreven door 10 kindertherapeuten en zal tot in details ingaan op alle vaardigheden die nodig zijn voor het schrijven met de hand, waar ik hierboven op wees.

Het Handwriting Book zal gaan over:

- * De vooruitgang in ontwikkeling van pengreep en handschriftstreken
- * Fijnmotorische vaardigheden
- * Grofmotorische vaardigheden
- * Sensorische overwegingen
- * Visuele waarnemingsvaardigheden
- * Tips en strategieën voor de achterblijvende schrijver
- * Ideeën om schrijven met de hand en spel te combineren
- * Activiteiten om handschriftvaardigheden thuis te oefenen
- * Tips voor bepalen van grootte, afstand en indeling bij schriftelijk werk

The Ultimate Guide to Handwriting

Written by Pediatric Therapists

www.FunctionalSkillsForKids.com

Bron

Which Fine Motor Skills are Important for Handwriting? Heather Greutman, January 24, 2017

<https://www.growinghandsonkids.com/which-fine-motor-skills-important-for-handwriting.html>

DS/05.06.20